וְאָמַר לֵיהּ רבי אושעיא לרבי יוחנן, רַבִּי יוֹסֵי קָאֵי כְּוָותֵיךְ – סובר כמותך, דְּאָמַר רבי יוסי שמִּכָּאן וּלְהַבָּא הוא מְטַמֵּא, ולכן אמר לגבי זב ששחטו הפסח ביום השביעי שלו ואחר כך ראה זוב, שפטור מלעשות פסח שני. מבררת הגמרא: איך אמר רבי אושעיא שרבי יוסי סבר שמכאן ולהבא מטמא, וְהָא רַבִּי יוֹסֵי לְמַפְרֵעַ הוּא דְּאָמַר – והרי רבי יוסי אמר שמטמא משכב ומושב למפרע. אלא על כרחך שסבר רבי אושעיא דְּמַאי 'לְמַפְרֵעַ', מִדְּרַבָּנַן – שמה שאמר רבי יוסי שזב שרואה ביום השביעי שלו מטמא למפרע, היינו מדרבנן, אבל מדאורייתא מטמא רק מכאן ולהבא.

הגמרא דנה בשיטת רבי יוסי: וְרַבִּי יוֹסֵי, מִכְּדִי, מכיון שסָּבַר מְקָצָת הַיּוֹם כְּכוּלּוֹ, ולכן אם מקצת היום טהור, נחשב כיום טהור, אם כן קשה, זָבָה גְּמוּרָה שרואה שלשה ימים רצופים דְּמָיְיתָא [–שמביאה] קָרְבָּן, הֵיכִי מַשְׁכַּחַת לָהּ – באיזה אופן מצאנו שיהא נוהג דין זה, הרי בֵּינְתַיִם דְּחָזְיָא בְּפַלְגֵיהּ דְּיוֹמָא – כיון שראתה דם באמצע היום השני, הרי נטמאת רק מעתה ואילך, [כלומר, שראתה דם ביום ראשון וצריכה למחרת לשמור יום בטהרה כנגד היום, וראתה דם ביום שני שהוא יום השימור באמצע היום], אם כן אִידָּךְ פַּלְגֵיהּ דְּיוֹמָא – חציו הראשון של היום, שלא ראתה בו דם, סָלְקָא לָהּ לְשִׁימּוּר – יהיה נחשב כיום שלם טהור, שעל ידו נטהרת מטומאת אתמול [שהרי דינה לשמור יום כנגד יום, דהיינו שעל ידי שמירת יום אחד טהור נטהרת], ונמצא שלעולם אינה רואה שלשה ימים רצופים, ואיך תתחייב בקרבן.

מתרצת הגמרא: אִי בָּעֵית אֵימָא – אם תרצה אמור שמצינו זבה גמורה באופן דְּקָא שָׁפְעָה דם תְּלָתָא תְּלָתָא יוֹמֵי בַּהֲדֵי הֲדָדֵי – שלשה ימים רצופים, ולא שמרה אפילו מקצת היום בטהרה.

תירוץ נוסף: וְאִי בָּעֵית אֵימָא, מצינו זבה גמורה באופן דְּחָזְיָא תְּלָתָא יוֹמֵי – שראתה דם שלשה ימים על ידי ראיה סָמוּךְ לְשֶׁקִּיעַת הַחַמָּה – שהתחילה לראות ביום הראשון קודם השקיעה והמשיכה לראות אל תוך הלילה, נמצא שראתה בשני ימים, קודם השקיעה ולאחריה, וכן ראתה גם בסיום יום שני ותחילת יום שלישי, ובאופן זה נמצא דְּלָא חֲוֵאי שָׁהוּת – שלא היה שהות בתחילת יום שני או שלישי דְּהָלְכָךְ לֵיהּ לְמִנְיֵינָא – שיעלה לה מקצת היום לטהרה, שהרי מיד בתחילתם ראתה:

הדרן עלך הריני נזיר

משנה

המשנה דנה בזמן הראוי לתגלחת והבאת קרבנות בסיום הנזירות: מִי שֶׁאָמַר 'הֲרֵינִי נָזִיר', ולא פירש את מנין ימי נזירותו, נוהג נזירות שלושים יום, ומביא קרבנותיו ומְגַלֵּחַ בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד. וְאִם גִּילַּח לְיוֹם שְׁלֹשִׁים, יָצָא בדיעבד, כי מאחר שנהג מקצת יום השלשים בנזירות יכול להביא קרבנות ולסיים הנזירות, שמקצת היום ככולו.

האומר 'הֲרֵינִי נָזִיר שְׁלֹשִׁים יוֹם', צריך לנהוג נזירות שלשים יום שלמים, וְאִם גִּילַּח לְיוֹם שְׁלֹשִׁים לֹא יָצָא, ואין אומרים ביום שלשים 'מקצת היום ככולו'.

המשנה מבארת את הזמן הראוי לתגלחת והבאת קרבנות, בנודר שתי נזירויות: מִי שֶׁנָּזַר שְׁתֵּי נְזִירוּת, כגון שאמר 'הרי עלי שתי נזירויות', מְגַלֵּחַ אֶת הָרִאשׁוֹנָה בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד ככל נזירות סתם, וְאֶת הַשֵּׁנִיָּה בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד לתחילת נזירותו הראשונה, כי מיד בסיום הראשונה, ביום ל"א, מתחלת השניה, ויום ל"א נידון כיום ראשון לנזירות שניה, ואחר שהשלימה ביום ששים, מגלח למחרתו. וְאִם גִּילַּח אֶת הָרִאשׁוֹנָה בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים ויצא בדיעבד ידי נזרו, מְגַלֵּחַ אֶת הַשֵּׁנִיָּה יוֹם שְׁשִׁים, לפי שמקצת היום ככולו, ועולה לו תחילת יום שלשים לסיום הנזירות הראשונה, ומיד אחר התגלחת חלה השניה, וסוף יום השלושים נחשב כיום הראשון למנינה, ונמצא שיום ששים הוא יום שלושים ואחד, ומביא קרבנותיו ומגלח בו. וְאִם גִּילַּח משום נזירותו השניה בְּיוֹם שְׁשִׁים חָסֵר אֶחָד – יום חמישים ותשע, שהוא יום שלשים לנזירות השניה, יָצָא, כיון שמקצת אותו יום כבולו.

וְוַי עֲדוּת הֵעִיד רַבִּי פַּפַּיִם, עַל מִי שֶׁנָּזַר שְׁתֵּי נְזִירוּת, שֶׁאִם גִּילַּח אֶת הָרִאשׁוֹנָה יוֹם שְׁלֹשִׁים, מְגַלֵּחַ אֶת הַשֵּׁנִיָּה לְיוֹם שְׁשִׁים, וְאִם גִּילַּח את השניה לְיוֹם שְׁשִׁים חָסֵר אֶחָד, יָצָא, שֶׁיּוֹם שֶׁל שְׁלֹשִׁים עוֹלֶה לוֹ מִן הַמְּנָיָן – שיום שלשים עולה לו הן למנין הנזירות הראשונה והן לשניה.

המשנה מבארת דיני נזיר שנטמא ביום האחרון לנזירותו: מִי שֶׁאָמַר 'הֲרֵינִי נָזִיר' ולא פירש מנין, וְנִטְמָא בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים קודם הבאת הקרבנות, סוֹתֵר אֶת הַכֹּל – את כל מנין נזירותו מדאורייתא, ואחר שיטהר מטומאתו ויביא קרבן טומאה, יחזור וימנה נזירות שלשים יום. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר אֵינוֹ סוֹתֵר אֶלָּא שִׁבְעָה – אינו צריך לחזור ולמנות את כל ימי נזירותו, אלא ממתין שבעה ימים כדי ליטהר, ומזים עליו ביום השלישי והשביעי, ובסיומם מביא את קרבנותיו בטהרה. האומר 'הֲרֵינִי נָזִיר שְׁלֹשִׁים יוֹם' שצריך לנהוג נזירות שלשים יום שלמים כדלעיל, אם נִטְמָא בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים, סוֹתֵר אֶת הַכֹּל, שהרי נטמא קודם השלמת נזירותו.

האומר 'הֲרֵינִי נָזִיר מֵאָה יוֹם', שדינו לגלח ולהביא קרבנותיו ביום מאה ואחד, אם נִטְמָא בְּיוֹם מֵאָה, שעדיין לא השלים נזירותו, סוֹתֵר אֶת הַכֹּל, ואחר שיטהר מונה מחדש מאה ימי נזירות. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אֵינוֹ סוֹתֵר אֶלָּא שְׁלֹשִׁים, שהנטמא ביום השלמת נזירותו אינו חוזר למנות אלא שלשים יום. שנאמר בפרשת נזיר (במדבר ו יג) 'וְזֹאת תּוֹרַת הַנָּזִיר בְּיוֹם מְלֹאת יְמֵי נִזְרוֹ', ודורשים מפסוק זה שאם נטמא ביום מלאת [–ביום שנשלמה נזירותו], נותנים לו 'תורת נזיר', שצריך לחזור ולמנות תורת סתם נזירות שהיא שלשים יום, ואפילו אם היתה נזירותו מרובה, אינו סותר את כולה. ואם נִטְמָא בְּיוֹם מֵאָה וְאֶחָד, קודם הבאת קרבנותיו, אף שהשלים נזירותו, סוֹתֵר שְׁלֹשִׁים יום, משום תקנת חכמים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר אֵינוֹ סוֹתֵר אֶלָּא שִׁבְעָה:

גמרא

שנינו במשנה: מִי שֶׁאָמַר הֲרֵינִי נָזִיר וְנִטְמָא יוֹם שְׁלֹשִׁים סוֹתֵר אֶת הַכֹּל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר אֵינוֹ סוֹתֵר אֶלָּא שִׁבְעָה

אגרות קודש

ב"ה, בין כסה לעשור, ה'תשל"ב

ברוקלין, נ.י.

הוו"ח אי"א נו"נ עוסק בצרכי ציבור

מו"ה שמואל נ"י אמסלם

ברצלוני

שלום וברכה!

בנועם נתקבל מכתבו עם ברכת השנה, וכל המברך מתברך ממקור הברכות הוא ה' יתברך ויתעלה, מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה.

המשך בעמוד קעה

הגמרא מבארת מדוע אינו סותר הכל, כמו מי שנטמא בתוך ימי נזרו: **כָּמָּבָר רַבִּי אֶלִיעֶזֶר, כָּל** שנטמא **אַחַר מְלֹאת** – אחר שנשלמו ימי נזרו [ואף אם לא עבר עדיין היום האחרון כולו], **שֶׁבָּעָה סוֹתֵר** – ממתין שבעה ימים עד שיטהר ויביא הקרבנות בטהרה.

שנינו במשנה: האומר 'הֲרֵינִי נָזִיר שְׁלֹשִׁים יוֹם' **וְנִטְמָא** ביום שלישים, הכל מודים **שסּוֹתֵר אֶת הַכֹּל**, וצריך לחזור ולנדוג בנזירות משך שלשים יום. מבארת הגמרא הטעם **שלא פָלִיג** [–חולק] **רַבִּי אֶלִיעֶזֶר** בזה כמו לעיל, משום **דְּאָמַר שְׁלִישִׁין** – מאחר שהוסיף לומר 'שלשים יום', הרי זה כאילו אמר 'הריני נזיר שלשים יום שלימים', ולכן יום שלשים נחשב תוך ימי נזרו וסותר הכל.

שנינו במשנה: האומר 'הֲרֵינִי נָזִיר מֵאָה יוֹם' **וְנִטְמָא יוֹם** מֵאָה קודם גילוח, **סוֹתֵר אֶת הַכֹּל** – את כל הנזירות, **ורַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר אֵינוֹ סוֹתֵר אֶלָּא שְׁלֹשִׁים יום. וְכוּלָּהּ** – כל ביאור משנתינו הוא **כְּדְרַבִּינָן** בָּהּ **אַלִּיבָּא דְּרַבִּי פָּדָא וְרַב מַתְנָא** – כמו שפירשנוה בפרק ראשון (דף ה ודף ו) **לפי בר פדא ורב מתנא:**

משנה

משנתינו עוסקת בדין מי שקיבל על עצמו נזירות כשהוא טמא, שדינו שונה ממי שנטמא בתוך ימי נזירותו: **מִי שֶׁנָּזַר** – קיבל נזירות, **וּבאותה שעה הוּא** נמצא **בְּבֵית הַקְּבָרוֹת** וטמא טומאת מת, **אֲפִילּוּ חָיָה שָׁם** – אפילו נשאר בבית הקברות **שְׁלֹשִׁים יוֹם, אֵין** ימי טומאתו **עוֹלִין לוֹ מִן הַמְּנָיָן** – שאינם נחשבים כימי נזירות, **וְלכן אֵינוֹ מֵבִיא קָרְבַּן טוּמְאָה** – לאחר שיטהר אינו צריך להביא קרבן נזיר טמא, כי חיוב קרבן טומאה נאמר רק בנזיר שהיה טהור ונטמא, אבל לא במי שנזר בעודו טמא ולא היו לו כלל ימי נזירות טהורים.

ואם **יָצָא** מבית הקברות ונטהר, [ונמצא שהתחיל למנות נזירות טהרה], **וְשוּב נִכְנַס** לבית הקברות ונטמא, **עוֹלִין לוֹ** [הימים שבין טבילתו לכניסתו שוב לבית הקברות] **מִן הַמְּנָיָן** – כלומר שהם ימי נזירות גמורים, **וְלכן מֵבִיא קָרְבַּן טוּמְאָה**, כדין נזיר שנטמא.

רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר, דין זה **לֹא** נאמר כשנטמא שוב **בְּיוֹם** שנטהר, אלא רק אם נטמא מהיום השני לטהרתו והלאה [אבל אם נכנס באותו יום שנטהר, אינו מביא קרבנות טומאה כשנטהר]. ולמד זאת מהפסוק **שֶׁנֶּאֱמַר** בנזיר שנטמא (במדבר ו יב) **'וְהַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים יִפְּלוּ'**, שמלבד קרבן טומאה גם צריך לסתור את הימים הקודמים שמנה [ועליו למנותם שוב], ודורשים שדין נזיר טמא לא נאמר **אלא עַד שֶׁיִּהְיוּ לוֹ יָמִים רִאשׁוֹנִים**, כלומר, שיהיו לו לכל הפחות יומיים לסתור, אבל אם נטמא באותו יום שטבל, אין הוא סותר אותו, ואף אינו מביא קרבן טומאה:

גמרא

הגמרא דנה במי שמקבל נזירות כשהוא בבית הקברות, האם חלה הנזירות: **אִיתְּמַר, מִי שֶׁנָּזַר וְהוּא בְּבֵית הַקְּבָרוֹת** באותה שעה, והרי הוא טמא, **רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, נְזִירוּת חָלָה עָלָיו** מיד, ונאסר ביין ובתגלחת, ואם שתה או התגלח, וכן אם התרו בו שיצא מבית הקברות [כי לנזיר אסור ליטמא] ולא יצא, או שהתרו בו שלא ינזור [כי מיד שינזור יהיה נזיר טמא] ואף על פי כן נזר, לוקה. וכמו כן כשנטהר אין הוא צריך לחזור ולקבל על עצמו נזירות, שכבר חלה עליו נזירות. **וְרֵישׁ לָקִישׁ אָמַר שֵׁאֵין הַנְּזִירוּת חָלָה עָלָיו** אלא כשיצא ויטהר.

הגמרא מבארת את מחלוקתם: **רַבִּי יוֹחָנָן שֶׁאָמַר** שהַנְּזִירוּת **חָלָה עָלָיו** מיד, **סָבַר** שאף שבעודו טמא אין נזירות טהרה יכולה לחול, מכל מקום **מִיתְּלָא תַּלְיָא וְקַיְימָא** – היא תלויה ועומדת, **וּבֵינָן דְּמַשְׁכְּחָא טָהֳרָה** – ומיד כשתמצא הנזירות מקום טהרה לחול, דהיינו לאחר שיטהר, **חָיְילָא** – חלה מאליה, בלי קבלת נזירות נוספת. **וְרֵישׁ לָקִישׁ אָמַר שֵׁאֵין הַנְּזִירוּת חָלָה עָלָיו** כלל, כיון שנזר בעודו טמא, ולכן, דווקא **אִי חָדַר וְאָמַר** – אם חזר וקיבל על עצמו נזירות לאחר שנטהר, **חָיְילָא עֲלֵיהּ** – חלה עליו, **וְאִי לָא** קיבל עליו שוב, **לָא** חלה.

רבי יוחנן מקשה על ריש לקיש: **אִיתֵּיבֵיהּ רַבִּי יוֹחָנָן לְרֵישׁ לָקִישׁ** ממשנתינו, **מִי שֶׁנָּזַר וְהוּא בְּבֵית הַקְּבָרוֹת, אֲפִילּוּ חָיָה שָׁם שְׁלֹשִׁים יוֹם, אֵין עוֹלִין מִן הַמְּנָיָן וְאֵינוֹ מֵבִיא קָרְבַּן טוּמְאָה**. מדברי המשנה שנקטה רק שאינו מביא קרבן טומאה, משמע שרק **קָרְבַּן טוּמְאָה הוּא דְּלָא מַייְתֵי**, כלומר, רק לגבי זה לא חלה עליו נזירות, **הָא** עצם הנזירות **מַיְּחַל חָיְילָא עֲלַיְיהוּ**, שאילו לא חלה, מה שייך לומר שאינו מביא קרבן טומאה, והלא אינו נזיר כלל.

ריש לקיש דוחה את הקושיא: **אָמַר לֵיהּ** ריש לקיש לרבי יוחנן, דברי המשנה 'אינו מביא קרבן טומאה' כוונתם **שֶׁאֵינוֹ בְּתוֹרַת טוּמְאָה וְאֵינוֹ בְּתוֹרַת קָרְבָּן**, כלומר, שאינו שייך כלל בדינים אלו, מאחר שלא חלה עליו נזירות [ואף אם יטהר ויטמא שוב, לא ילקה, אם לא קיבל על עצמו שוב נזירות בטהרה].

רבי יוחנן מוסיף להקשות: **אִיתֵּיבֵיהּ** רבי יוחנן לריש לקיש, שנינו בברייתא (תוספתא פ"ב ה"ט), **מִי שֶׁהָיָה טָמֵא וְנָזַר** בעודו טמא, חלה עליו נזירות מיד, **וְאָסוּר לו לְגַלַּח שערו וְלִשְׁתּוֹת יַיִן וְלִיטַּמֵּא לַמֵּתִים** אפילו טרם נטהר. **וְאִם** עבר **וְגִילַּח**, או עבר **וְשָׁתָה יַיִן**, או עבר **וְנִטְמָא לַמֵּתִים, חַיָּיב זֶה סוֹפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים**. וקשה, **אִי אָמְרַתְּ בִּשְׁלָמָא** שבעודו טמא **חָיְילָא** עליו נזירות, **הַיְינוּ מַעֲמָא** – זהו הטעם **דְּסוֹפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים** אם עבר על איסורי נזירות, והדברים מובנים היטב, משום שכבר חלה עליו נזירות. **אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ** – אם אתה אומר שבעודו טמא **לֹא חָיְילָא** נזירות, קשה **אַמַּאי סוֹפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים**, והלא עדיין אינו נזיר כלל.

המשך מעמוד קעב

נהניתי לקרוא במכתבו על דבר עניני הפצת היהדות והמעינות בקהלתו, ויהי רצון שיקויים בו ובכל אנשי הקהילה מאמר חכמינו זכרונם לברכה "מי שיש לו מנה רוצה מאתים" וכו', כלומר, ההצלחה וההשיגים עד עתה ימריצו ויגדילו החפץ והרצון להעלות בקודש וללכת מחיל אל חיל בחילא דאורייתא.

ובפרט שבמדינת ספרד יש ענין מיוחד להחיות ולהפיץ עניני התורה והיהדות, שהרי בה מסרו יהודים נפשם עליהם, ועל אחת כמה וכמה שעכשיו יכולים לשמור ולקיים מתוך הרחבה, שבודאי צריך לעשות זה בשמחה ובטוב לבב.

תודה מיוחדת על כתבו על דבר ביקור הרבנים השלוחים הנכבדים, ומשנה תודה על שלקח על עצמו להפיץ החוברות ועניני דפוס שהו"ל, ובודאי יעשה כל התלוי בו שהחוברות יפעלו פעולתם במעשה בפועל, כי המעשה עיקר.

והרי זה מתאים בפרט לכתבו שיום הולדתו ביום הקדוש, להכנס לשנה החדשה בהחלטות נמרצות להפיץ תורת ה' תורת חיים ומצוותיו עליהם נאמר וחי בהם בכל מקום שידו מגעת על אחת כמה וכמה בסביבתו הקרובה.

המשך בעמוד הבא